

Generalne Gubernatorstwo Wojskowe w Lublinie 1915-1918. Struktury, kadry, polityka

Podczas pierwszej wojny światowej, w wyniku działań wojennych, kontrolę nad ziemią polskimi przejmowali różni zaborcy, wcielając się w rolę okupantów terytoriów należących do innych zaborców. Większość Galicji w latach 1914-1915 znajdowała się pod okupacją rosyjską, zaś w latach 1915-1918 Królestwo Polskie było okupowane przez Niemców i Austro-Węgry. Oba państwa centralne podzieliły się tym terytorium powołały w Warszawie Generale Warszawskie, zaś Austro-Węgry Generalne Gubernatorstwo Wojskowe w Lublinie (Militär Generalgouvernement Lublin). Celem projektu jest zbadanie funkcjonowania tej ostatniej jednostki administracyjnej. Jeśli w ostatnich latach niemiecka polityka okupacyjna z okresu pierwszej wojny światowej cieszyła się sporym zainteresowaniem wielu polskich i zagranicznych badaczy, czego dowodzi kilka opublikowanych monografii czy tomów studiów na ten temat, to ostatnia monografia dotycząca okupacji austro-węgierskiej pochodzi sprzed ponad czterdziestu lat, a ich autor nie wykorzystał wszystkich dostępnych teraz źródeł. Obejmowało ono swym zasięgiem południowe obszary Królestwa Polskiego, w tym dwa większe miasta, a mianowicie Lublin i Kielce. Poza Polakami te przeważająco rolnicze obszary zamieszkiwali także Żydzi oraz w niewielkiej liczbie, na wschodnich obrzeżach, Ukraińcy i Białorusini. Podstawowym zadaniem władz okupacyjnych było utrzymanie porządku publicznego na zapleczu frontu oraz maksymalne wykorzystanie ekonomiczne (poprzez wywóz żywności i surowców) ziem znajdujących się pod ich zarządem dla wysiłku wojennego. Równocześnie różnymi metodami zabiegano o przychylność mieszkańców dla władz okupacyjnych, co wiązało się z dyskusją nad nowym powojennym ładem i koniecznością nowej regulacji kwestii polskiej przez zwycięzców. Niezadowolenie wywołane przedłużającą się wojną, niepewną przyszłością, ale przede wszystkim spadkiem poziomu życia i problemami aprowizacyjnymi, okupanci usiłowali łagodzić koncesjami na rzecz polskiego życia politycznego. Zostało to zwieńczone proklamowaniem przez cesarza Wilhelma II i Franciszka Józefa I w dniu 5 listopada Królestwa Polskiego. Mimo to, aż do października 1918 r. realna kontrola znajdował się w rękach władz okupacyjnych. Dopiero wtedy, w obliczu klęski wojennej i widocznego rozpadu monarchii naddunajskiej, władze okupacyjne uległy gwałtownemu załamaniu, ustępując miejsca tworzącym się ośrodkom władzy polskiej. Analizie zostaną poddane struktury organizacyjne i skład osobowy władz okupacyjnych, złożenia i realizacja polityki okupacyjnej (zwłaszcza w sferze gospodarczej), relacje pomiędzy ludnością okupowaną i okupantami (w tym wzajemne postrzeganie się tych grup), zarządzanie przez okupantów konfliktami narodowościowymi, życie polityczne i życie codzienne, przemoc polityczna i kryminalna, korupcja, czarny rynek. Bazę źródłową projektu stanowią archiwalia polskie, austriackie i niemieckie, prasa, publicystyka i pamiętniki. W przypadku archiwów polskich, poza archiwami w Warszawie i Lublinie, zbadane zostaną zasoby archiwów lokalnych, w tym kościelnych. W rezultacie grantu powstanie kilka artykułów oraz monografia naukowa.